



پنج عنصر سیاست مالی هوشمند

(انجام اقدامات بیشتر با منابع کمتر)

صندوق بین المللی پول به دنبال اعلام چشم انداز جدید اقتصاد جهانی و انتشار گزارش پایش مالی در آوریل ۲۰۱۷، در نشست رسانه ای به موضوع سیاست مالی هوشمند و ابعاد آن پرداخت. سیاست مالی هوشمند سیاستی است که ضد چرخه ای، موافق رشد، فراگیر، پشتیبانی شده توسط ظرفیت مالیاتی قوی و محتاط باشد.

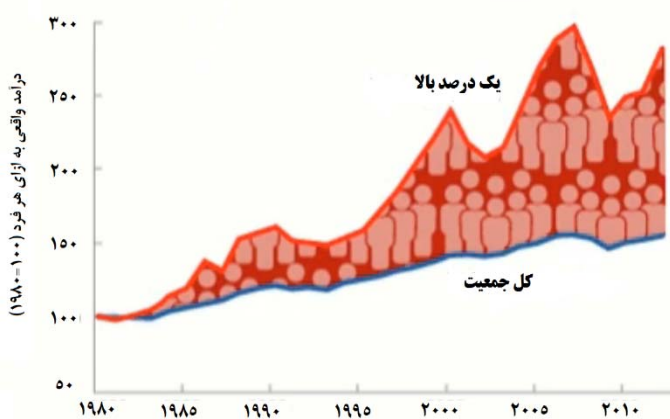
۱- سیاست مالی ضد یا پاد چرخه ای، سیاستی است که میزان پشتیبانی های مالی متناسب با شرایط رونق یا رکود اقتصادی تغییر می کند. در شرایط رکود، مالیاتها کاهش و مخارج دولت افزایش می یابد و در شرایط رونق، مخارج دولت کاهش و مالیاتها افزایش می یابند. تمرکز بر کاهش کسری بودجه به خصوص در کشورهای صادرکننده نفت با توجه به کاهش ۵۰ درصدی قیمت نفت نسبت به پیک سال ۲۰۱۱، از جمله مواردی است که در حین تنظیم سیاست های مالی، صرف نظر از شرایط اقتصادی، باید مورد توجه قرار گیرد.

۲- مالیات و مخارج دولتها، سه موتور رشد بلند مدت اقتصادی را پشتیبانی می کنند؛ سرمایه (ماشین آلات، جاده ها و کامپیوترها)، اشتغال و بهره وری نیروی کار. در همین ارتباط سیاست های مالی که شامل افزایش سرمایه گذاری عمومی، مشوق رشد نرخ مشارکت اقتصادی و تقویت بهره وری باشد، مناسب خواهد بود.

۳- جهانی شدن و پیشرفت های فناوری محرک رشد جهان در سالهای گذشته بوده است. تاکنون بیش از یک میلیارد نفر از مردم کشورهای چین و هند از فقر مطلق در اوایل دهه ۱۹۸۰، نجات یافته اند و در مقابل نابرابری درآمدی در بسیاری از کشورها نیز افزایش داشته است. در اقتصادهای پیشرفته، طی سه دهه گذشته، درآمد یک درصد جمعیت پردرآمد، سالانه با نرخ سه برابر مابقی جمعیت این گروه از کشورها رشد کرده و این موضوع باعث افزایش فاصله درآمدی در این کشورها شده است. (نمودار ۱)

نمودار ۱- افزایش فاصله درآمدی

در کشورهای توسعه یافته درآمد یک درصد افراد با بالاترین درآمد با سرعتی ۳ برابر بیشتر از سایر افراد رشد داشته است.



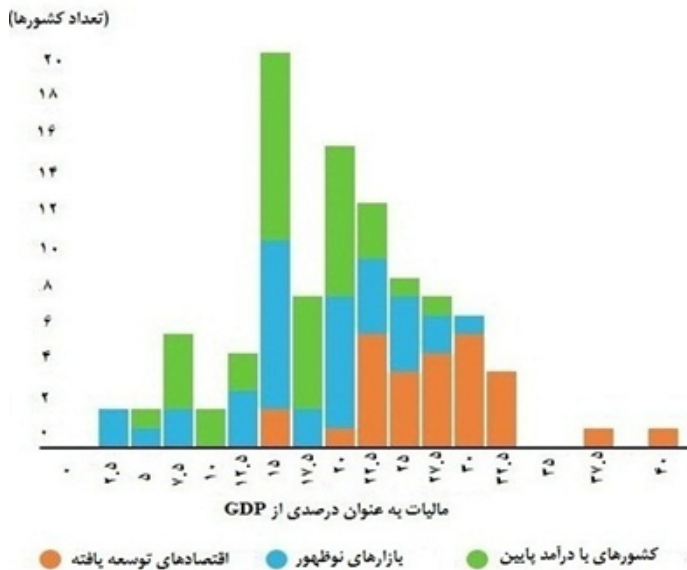
منبع: صندوق بین المللی پول

نمونه مورد بررسی شامل استرالیا، کانادا، دانمارک، فرانسه، آلمان، ایرلند، ایتالیا، ژاپن، کره، هلند، نیوزلند، نروژ، پرتغال، سنگاپور و اسپانیا، سوئد، سوئیس، انگلستان و آمریکا است. درآمد بازار به درآمد افراد پیش از مالیات و نقل و انتقالات اشاره دارد.



معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۲ - ظرفیت مالیاتی



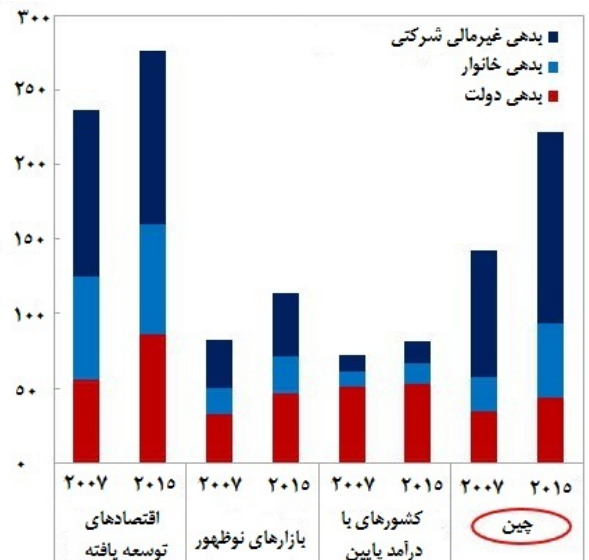
منبع: صندوق بین المللی پول

۴- با توجه به افزایش بدهی های دولتها، سیاست مالی می باید از ظرفیت لازم مالیاتی برای تامین منبع درآمدی پایدار و قابل تنظیم، برخوردار باشد و این نیاز برای کشورهای کم درآمد، ضرورت بیشتری دارد. در بیش از نیمی از این گروه از کشورها، نسبت درآمدهای مالیاتی به GDP کمتر از ۱۵٪ است. (نمودار ۲)

مقایسه پویایی ظرفیت مالیاتی مناطق اقتصادی جهان را بر حسب ارقام گوناگونی از این نسبت را نشان می دهد.

نمودار ۳ - بدهی های در حال رشد

در چین بدهی خانوارها و شرکت ها بسیار بالاست، که موجب ریسک در تامین مالی دولت و اقتصاد کشور شده است. (درصدی از تولید ناخالص داخلی)



منبع: صندوق بین المللی پول

۵- با توجه به عدم قطعیتها و ریسکها، دولتها می باید ضمن شناسایی ریسک ها، استراتژی های مناسب را برای مقابله با آنها، تنظیم نمایند. یکی از نمونه های این موضوع، سیاست مالی کشور چین و آثار منفی افزایش بدهی های بنگاهها و خانوارها و همچنین بدهی های عمومی است. در نمودار ۳ مقایسه نسبت بدهی های گروه کشورهای گوناگون به همراه چین در دو مقطع زمانی ۲۰۰۷ و ۲۰۱۵ به تفکیک سه نوع بدهی فوق الذکر، نشان داده شده است.